

Directie Wetgeving en
Juridische Zaken

Auteur

TER BESLISSING

Datum

7 februari 2024

Kenmerk

WJZ / 44521915

Aan de Minister voor Klimaat en Energie

nota

Nota n.a.v. verslag en nota van wijziging
Energiewet

Kopie aan

Bijlage(n)

3

Parafenroute

Mede namens/met akkoord van Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Aanleiding

Op 18 oktober 2023 heeft de Vaste Kamercommissie EZK verslag uitgebracht over het ingediende wetsvoorstel voor de Energiewet. Naast de inbreng van de wetgevingsrapporteur, zijn vragen gesteld door leden van de fracties van de VVD, D66, CDA, SP, GroenLinks en PvdA, ChristenUnie en de SGP. De reactie hierop, de nota naar aanleiding van het verslag, is nu gereed voor verzending. Parallel hieraan is ook een nota van wijziging voorbereid.

Geadviseerd besluit

Instemmen met:

- Deze beslisnota en in het bijzonder het advies inzake het verduidelijken van de definitie van kwetsbare afnemers (zie verdieping 3) en de verruiming van *cable pooling* (zie verdieping 5)
- Meesturen aan de Tweede Kamer het rapport 'Financiële gevolgen faillissementen Energieleveranciers' van KPMG (zie verdieping 4)

Instemmen met en ondertekenen van:

- De aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer
- De nota naar aanleiding van verslag
- De toelichting bij de nota van wijziging

Kernpunten

- Er zijn twee documenten voorbereid, namelijk (1) een nota van wijziging en (2) een nota naar aanleiding van verslag. De Vaste Kamercommissie EZK beoogt als vervolgstappen nu twee wetgevingsoverleggen (8 en 15 april), gevolgd door een plenair debat (24 april).
- De nota van wijziging bevat hoofdzakelijk kleinere wijzigingen van wetstechnische aard en daarnaast ook een aantal meer inhoudelijke wijzigingen (zie hierna). Deze inhoudelijke wijzigingen raken deels ook aan de vragen die gesteld zijn in het verslag. Dit verslag bevat een reactie

op circa 260 vragen. De vragen dekken de volle breedte van het wetsvoorstel af, maar de bescherming van (huishoudelijke) eindafnemers krijgt de meeste aandacht.

- De aanpassingen via de nota van wijziging worden als 'niet-substantieel' gezien. Daarom is geen nieuw advies van de Raad van State gevraagd.
- Gelet op (1) de nota van wijziging en (2) de nota naar aanleiding van verslag gaat het onderdeel 'toelichting' in meer detail in op:
 1. Nieuwe markt vormen en energiedelen
 2. Prijs toezicht
 3. Definitie 'kwetsbare afnemers'
 4. Bescherming bij faillissementen
 5. *Cable pooling* (het delen van een aansluiting)
 6. Eigendom van interconnectoren
 7. Grootschalige elektrolyseprojecten als werken van 'nationaal belang'

Toelichting

Nota van wijziging & nota naar aanleiding van het verslag

- De nota van wijziging bevat hoofdzakelijk wijzigingen van technische aard, zoals (i) correcties van verschrijvingen, (ii) kleine tekstreparaties en verduidelijkingen en (iii) aanpassingen vanwege voortschrijdend inzicht, bijvoorbeeld naar aanleiding van de voorbereiding van het concept Energiebesluit en de ontvangen consultatiereacties. Dit laatste speelt o.a. rondom de bescherming bij faillissementen (zie ook 'verdieping 4'). Daarnaast zijn er enkele wijzigingen van inhoudelijke aard opgenomen, zie daarvoor de hiernavolgende verdiepings-onderdelen (2-7).
- Via de nota van wijziging is geanticipeerd op de recente Europese akkoorden over het Decarbonisatiepakket en het EMD-pakket. De toetsing op 'redelijke prijzen' is de meest opvallende correctie (zie hierna). De implementatie van de pakketten als geheel volgt in aparte wetstrajecten.
- De nota n.a.v. het verslag gaat in op een brede range aan onderwerpen. De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van alle vragen vanuit de commissie en fracties.

Thema's (met aantal vragen)	
Consumenten (≈75)	Markt- en prijs toezicht (incl. 'vangnetregulering', kwetsbare afnemers, koopkracht), faillissementen (incl. compensatiefonds), vergunningen (eisen, intrekking), afsluitbeleid, prijsvergelijkers, overig.
Nieuwe markt vormen (≈45)	Peer-to-peer handel & energiedelen, energiegemeenschappen, aggregatie, werking in praktijk, overig.
Systemen (≈60)	Aansluiten & transporteren, afsluiten, netcongestie & flexibiliteit, prioriterings-kader(s), groepstransportovereenkomsten, <i>cable pooling</i> , interconnectoren, nationale leveringszekerheid, overig.
Metten & data (≈25)	Gebruik gegevens (incl. AVG), positie gegevensuitwisselingsentiteit (GUE) en het marktfaciliteringsforum (MFF), verdeling toezicht (ACM/AP/RDI), overig.
Overig (≈55)	Zeer divers, o.a. wetstechnische opzet (incl. samenvoeging, wetgevingsagenda, EU-implementatie), delegatie, doelen, experimenteren, verhouding met warmte (Wcw), evalueren, etc.

Verdieping op genoemde onderdelen bij 'kernpunten'

Kenmerk
WJZ / 44521915

Verdieping 1. Nieuwe marktvormen en energiedelen

- *Nota n.a.v. Verslag: zie met name reactie op vraag 48 en 50 t/m 58.*
- De vele praktische vragen over peer-to-peer handel, aggregatie en energiegemeenschappen zijn beantwoord. Het 'energiedelen' is onderdeel van het recente Europese akkoord over de *Electricity Market Design* (EMD-pakket) en zal via een apart implementatietraject worden vormgegeven.

Verdieping 2: Prijs-toezicht

- *Nota n.a.v. Verslag: zie met name reactie op vraag 38 t/m 41.*
- Meerdere fracties vroegen aandacht voor het feit dat de zogeheten 'vangnetregeling' (het toezicht op redelijke prijzen en het kunnen opleggen van een maximumtarief door de ACM) is komen te vervallen.
- Het opleggen van een maximumtarief strookt (zoals ook door de Raad van State aangegeven) niet langer met het uitgangspunt van vrije prijsvorming in de Elektriciteitsrichtlijn. De nieuwe Gasrichtlijn (nog niet gepubliceerd) hanteert hetzelfde uitgangspunt, maar biedt wel de mogelijkheid het begrip 'redelijke prijzen' weer terug te brengen.
- U licht toe dat u het belang deelt van het realiseren van een zo effectief mogelijk wettelijk instrumentarium voor het toezicht op leveringsprijzen.
- Via de nota van wijziging wordt de ontstane beleidsruimte uit de nieuwe Gasrichtlijn maximaal benut, door vooruitlopend op de vaststelling van de richtlijntekst ook voor elektriciteit het toezicht op 'redelijke prijzen' alsnog in de Energiewet op te nemen. Dit versterkt het toezicht op de tarieven door de ACM. Het handavingsinstrumentarium bestaat binnen de Europese kaders, en met vrije prijsvorming als uitgangspunt, uit de boete, last onder dwangsom en bindende gedragslijn; het opleggen van een maximumtarief hoort hier niet bij.

Verdieping 3: definitie kwetsbare afnemers

- *Nota n.a.v. Verslag: zie met name reactie op vraag 63 t/m 65 en 79.*
- In navolging van het advies van de Raad van State en de aanbevelingen als onderdeel van de wetenschapstoets vroegen verschillende fracties om het opnemen van een definitie van 'kwetsbare afnemer' in de Energiewet en waarom de mogelijkheid van gericht prijsingrijpen ('sociaal tarief') niet in het wetsvoorstel zit.
- In de beantwoording wordt ingegaan op de generieke aanpak van energiearmoede en de koopkrachtbesluitvorming, waarin een gerichte vorm van het prijsplafond is verkend.
- U licht toe dat het verduidelijken van de afbakening van dit begrip in deze wet los staat van het treffen van diverse gerichte beleidsmaatregelen ter bescherming van kwetsbare afnemers in de praktijk – bijvoorbeeld via het tijdelijke Noodfonds of de Energietoeslag.
- U licht toe dat met een redactionele aanpassing via de nota van wijziging (i) het relevante artikel met definities wordt aangevuld en (ii) explicieter in relatie tot de regeling afsluitbeleid invulling wordt gegeven aan de implementatie van de richtlijnbevestiging ter bescherming van kwetsbare afnemers. Dit heeft overigens geen directe gevolgen voor het energiebeleid of de implementatie van de wet en kan daarom gezien worden als een verduidelijking.

Verdieping 4: bescherming bij faillissement

Kenmerk
WJZ / 44521915

- *Nota n.a.v. Verslag: zie met name reactie op vraag 61/62 en 72 t/m 74.*
- Voor de bescherming van de consument in het geval van een faillissement van een energieleverancier vroegen verschillende fracties hoe de onduidelijkheid in de procedure bij overname door een leverancier wordt opgelost en welke verplichtingen gelden voor de overnemende leverancier ten einde de consument beter te beschermen.
- Onder verwijzing naar het recent geconsulteerde Energiebesluit (concept AMvB) konden veel vragen beantwoord worden. Via de nota van wijziging worden nog enkele verbeteringen in de wettelijke basis voorgesteld.
- In de beantwoording geeft u aan dat de procedure in de huidige besluiten Leveringszekerheid voor de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet wordt verduidelijkt. Dit heeft geleid tot een herziene regeling waarin de leverancier verplicht wordt om bij overname van klanten de bestaande leveringsovereenkomsten over te nemen. Voor deze wijziging voorziet de Energiewet (via nota van wijziging) in de wettelijke grondslag hiervoor. In de (geconsulteerde) faillissementsregeling als onderdeel van het concept Energiebesluit wordt deze procedure nader uitgewerkt.
- De nota van wijziging voorziet ook in de wettelijke grondslag voor de leveringsverplichting en de betalingsverplichting in het geval dat er geen leverancier is die alle klanten overneemt. In dat geval worden klanten in een restverdeling toebedeeld aan door de ACM aangewezen noodleverancier(s). De grondslag voor de relatie tussen de afnemer en de noodleverancier is gewijzigd, uitwerking volgt in het Energiebesluit.

In aanvulling op het bovenstaande kan nog het volgende worden gemeld:

- In uw antwoord op vraag 89 over het compensatiefonds wordt verwezen naar het onderzoek dat KPMG in opdracht van EZK heeft uitgevoerd om na te gaan of het toekennen van een preferente positie aan de consument bij financiële afwikkeling van een faillissement van een energieleverancier, hun kans vergroot om hun vorderingen geheel of gedeeltelijk terug te krijgen. Hiervoor zou een aanpassing van het faillissementsrecht in het Burgerlijk Wetboek nodig zijn. Het KPMG-onderzoek is bijgesloten.
- Uit dit onderzoek blijkt dat consumenten met een preferente positie dan een groter deel van hun vorderingen terugkrijgen. Naast de verwachting van precedentwerking voor andere sectoren, zal deze positionering nadelig effect hebben op andere schuldeisers. Tot slot is daadwerkelijke meerwaarde voor de preferente consument onzeker als andere schuldeisers, zoals banken, dan pandrecht gaan bedingen op storneringen wat leidt tot boedelvermindering. Gezien deze gevolgen is er vooralsnog geen voornemen om deze wetswijziging door te voeren.

Verdieping 5: Cable pooling

- *Nota n.a.v. Verslag: zie met name reactie op vraag 105/106.*
- Met deze nota van wijziging worden de mogelijkheden voor het delen van één aansluiting (ofwel *cable pooling*) verruimd.
- Deze verruiming levert spanning op met de afbakening ten opzichte van een (gesloten) distributiesysteem. Indien het gezamenlijk gebruik maken van één aansluiting niet langer wordt beperkt tot productie-installaties kan er meer uitwisseling van elektriciteit tussen de installaties van verschillende eigenaren of exploitanten achter de aansluiting plaatsvinden, die mogelijk als distributie in de zin van de Elektriciteitsrichtlijn moet

worden aangemerkt. In dat geval zijn ook de regels voor (gesloten) distributiesystemen van de Elektriciteitsrichtlijn van toepassing.

- Om dit risico te beperken is in het voorstel de aanscherping opgenomen dat partijen gezamenlijk een aansluitovereenkomst met de transmissie- of distributiesysteembeheerder moeten hebben en dus tezamen aangeslotene zijn. Daarnaast wordt een beperking gesteld aan het aantal installaties dat een aansluiting kan delen. Voorts is in de toelichting opgenomen dat het delen van een aansluiting een vergaande mate van samenwerking vereist, waarbij de partijen die een aansluiting delen als het ware als één partij acteren, om het risico op de vorming van een (gesloten) distributiesysteem verder te beperken.
- Het advies is om ondanks de spanning met de Elektriciteitsrichtlijn de regeling zoals hierboven te verruimen. In de sector bestaat brede steun voor deze verruiming. Hierdoor ontstaan nieuwe kansen voor marktpartijen om te profiteren van het efficiënter benutten van transportcapaciteit, te besparen op infrastructuurkosten en eerder toegang te krijgen tot het transmissie- of distributiesysteem. Deze voordelen kunnen nu moeilijk op een andere manier worden verkregen. Het voornemen is hiernaast om het komend jaar met marktpartijen *best practices* voor het delen van een aansluiting uit te werken en in gesprek met andere lidstaten de Europese dimensie van *cable pooling* verder te verkennen.

Verdieping 6: eigendom van interconnectoren (elektriciteit)

- *Nota n.a.v. Verslag: zie met name reactie op vraag 109.*
- Via de nota van wijziging wordt invulling gegeven aan reeds aangekondigd beleid om het eigendom en beheer van interconnectorsystemen voor elektriciteit in publiek eigendom te hebben. Voor interconnectoren welke onderdeel zijn van een transmissiesysteem is dit al geborgd.
- De wijziging ziet op de interconnectorsystemen die geen onderdeel uitmaken van een transmissiesysteem (zoals BritNed).
- De wijziging ziet niet op de hybride interconnectorsystemen, de uitwerking hiervan vergt meer tijd.
- De wijziging draagt bij aan de bestaande ordeningskeuze om de aanleg en het beheer van elektriciteitssystemen (indirect) in publieke handen te houden en draagt bij aan het waarborgen van de publieke belangen waar het gaat over openbare veiligheid, waaronder leveringszekerheid.

Verdieping 7: grootschalige elektrolyseprojecten

- Via de nota van wijziging wordt nu geregeld dat bepaalde grootschalige elektrolyseprojecten van nationaal belang worden verklaard en dat hiervoor de projectprocedure uit de Omgevingswet gaat gelden. De onderliggende voorwaarden worden, in overeenstemming met MBZK, vastgelegd in een ministeriële regeling.